

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана юридичного факультету

Т.О. Коломоєць

«28» серпня 2025р.

КРИМІНАЛЬНА СУБКУЛЬТУРА

підготовки бакалаврів
денної та заочної форм здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Правоохоронна діяльність»
спеціальності 262 Правоохоронна діяльність
галузі знань 26 Цивільна безпека

ВИКЛАДАЧ: Пирожкова Юлія Володимирівна д.ю.н., професор, професор кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри кримінального права та
правоохоронної діяльності

Протокол № 1 від “28_” серпня__2025 р.

В.о. завідувача кафедри кримінального
права та правоохоронної діяльності

Р.В. Бараннік

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

О.В. Мельковський

Зв'язок з викладачами: СЕЗН Moodle ЗНУ

E-mail: kaf_krimprava@ukr.net

СЕЗН ЗНУ повідомлення: Пирожкова Ю.В.

Телефон: (061) 228-76-22

Кафедра: кримінального права і правоохоронної діяльності, м. Запоріжжя, просп. Соборний, 74 (V корп., к. 106)

1. Опис навчальної дисципліни

Курс «Кримінальна субкультура» належить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін і покликаний сформувати у студентів цілісне уявлення про феномен кримінальної субкультури як соціального явища, його історичні витoki, сучасні прояви та вплив на суспільні відносини, правопорядок і безпекове середовище. Дисципліна інтегрує знання з кримінології, соціології девіантної поведінки, психології та права, що дозволяє студентам комплексно дослідити як внутрішню організацію злочинного світу, так і його зовнішні комунікаційні зв'язки з суспільством. Вивчення кримінальної субкультури є важливим для майбутніх фахівців у сфері права, правоохоронної діяльності, кримінології, соціальної роботи, а також для всіх, хто працює у сфері протидії злочинності й ресоціалізації осіб, які відбували покарання. Знання особливостей символіки, мови, норм поведінки та ієрархічної структури кримінальної субкультури дозволяє фахівцям ефективніше ідентифікувати потенційні ризики, прогнозувати поведінку осіб із кримінальним досвідом, запобігати поширенню деструктивних моделей серед молоді.

Особливу увагу приділено історії формування кримінальної субкультури на теренах України та пострадянського простору, а також впливу глобальних трансформацій на сучасні злочинні практики. Курс розглядає як класичні форми кримінальної субкультури (торемна ієрархія, «злодійські закони», жаргон, символіка у вигляді татуювань та знаків), так і новітні прояви, пов'язані з цифровізацією суспільства, кіберзлочинністю, появою нових групових ідентичностей та субкультурних кодів. Дисципліна спрямована не лише на ознайомлення студентів із базовими теоретичними положеннями, але й на розвиток аналітичних та практичних навичок. У процесі навчання студенти вчитимуться: аналізувати кримінологічні джерела та емпіричні дані щодо поширення субкультурних практик; розпізнавати елементи кримінальної субкультури у повсякденному житті, медіа- та інтернет-просторі; критично оцінювати ризики впливу кримінальної субкультури на молодь та вразливі соціальні групи; розробляти профілактичні заходи й програми ресоціалізації з урахуванням психологічних і культурних особливостей осіб, залучених до злочинного середовища.

Навчальний курс побудований на поєднанні лекційних і практичних занять. Лекції знайомлять студентів із теоретичними основами, історичними витокami та ключовими концептами дослідження кримінальної субкультури. На практичних заняттях організуються дискусії, аналіз кейсів, перегляд та обговорення документальних матеріалів, що відображають реалії кримінального середовища; передбачено роботу з текстами нормативних документів, вивчення судової практики та дослідження конкретних випадків впливу субкультурних практик на соціальну поведінку. У результаті опанування дисципліни студенти здобувають не лише ґрунтовні теоретичні знання, але й практичні компетентності, необхідні для: здійснення експертної оцінки кримінальних явищ; підготовки аналітичних висновків для правоохоронних органів; розробки профілактичних заходів для освітніх та молодіжних середовищ; здійснення комунікації з представниками уразливих груп із урахуванням ризику їх «включеності» у кримінальну субкультуру. Таким чином, курс «Кримінальна субкультура» спрямований на формування у студентів комплексного розуміння природи цього соціального феномену, його ролі в сучасному суспільстві та практичних шляхів протидії його деструктивному впливу. Він забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для професійної діяльності в умовах постійних викликів, що створює кримінальна субкультура у світі глобалізації та інформаційного суспільства.

Метою вивчення курсу «Кримінальна субкультура» є підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють необхідними теоретичними знаннями та

практичними навичками для розуміння природи, структури та функціонування кримінальної субкультури, здатні аналізувати її вплив на суспільні відносини, правопорядок і процес ресоціалізації осіб, що перебували у сфері злочинного середовища.

Передумови вивчення навчальної дисципліни (**пререквізити**). Для вивчення курсу «**Кримінальна субкультура**» є: «Етика та професійна поведінка правоохоронця» (ОК 5), «Вступ до спеціальності» (ОК 7), «Спеціальна підготовка та оперативна тактика у діяльності правоохоронців» (ОК 13).

Компетентності, набуті протягом вивчення курсу (**постреквізити**), можуть бути застосовані для аналізу різних аспектів сучасного стану суспільства та формування свідомої, активної, відповідальної громадянської та світоглядної позиції. Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення курсу: «Кримінологія» (ОК 23), «Криміналістика» (ОК 26), «Оперативно-розшукова діяльність» (ОК 29).

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова. Блок освітніх компонентів вільного вибору студента в межах спеціальності	
Семестр	3-й	-
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	120	
Лекційні заняття	30 год.	-
Практичні заняття	14 год.	-
Самостійна робота	76 год.	-
Консультації	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyedit_ingon=1 формат проведення: дистанційно	
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyedit_ingon=1	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
ПК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності.	Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів	Усне опитування

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Мозковий штурм, практико-орієнтоване навчання, навчальна гра,	Перевірка та оцінювання письмових завдань, розв'язування ситуаційних завдань
ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	Робота в малих групах Проблемно-пошукове завдання	Перевірка та оцінювання виконання проблемно-пошукового завдання
ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Робота в малих групах Проблемно-пошукове завдання	Перевірка та оцінювання виконання проблемно-пошукового завдання
СК1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій.	Мозковий штурм, навчальна гра, моделювання	Виступ з питань певної теми розділу на практичному занятті.
СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причиннонаслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	Мозковий штурм, Моделювання	Доповідь з проблемної тематики з презентацією. Участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп).
РН1. Розуміти історичний, соціальний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.	Мозковий штурм, практико-орієнтоване навчання, навчальна гра, проблемні лекції	Тестування, опитування та усні коментарі викладача за його результатами, перевірка та оцінювання письмових завдань, розв'язування ситуаційних завдань
РН2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності.	Робота в малих групах	Тестування, опитування та усні коментарі викладача за його результатами, перевірка та оцінювання письмових завдань, розв'язування ситуаційних завдань
РН6. Знати і розуміти принципи доброчесності та норми етичної поведінки, дотримуватися їх у професійній діяльності.	Мозковий штурм, Моделювання	Доповідь з проблемної тематики з презентацією. Участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп).
РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних	Робота в малих групах	Тестування, опитування та усні коментарі викладача за його результатами, перевірка та оцінювання письмових завдань, розв'язування ситуаційних завдань

завдань.		
РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.	Мозковий штурм, навчальна гра, аналіз конкретних ситуацій	Тестування, опитування та усні коментарі викладача за його результатами, перевірка та оцінювання письмових завдань, розв'язування ситуаційних завдань

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-історичні засади кримінальної субкультури

Поняття кримінальної субкультури, її сутність, функції, відмінність від інших соціальних субкультур. Історичні витoki формування злочинного світу, основні етапи розвитку кримінальної субкультури в Україні та за кордоном, а також фактори, що сприяють її відтворенню. Символіка, традиції, жаргон та ієрархічні структури кримінального середовища.

Змістовий модуль 2. Структура, норми та прояви кримінальної субкультури.

Внутрішня організація кримінальної субкультури, ціннісні орієнтації, «злочинські закони», правила поведінки в місцях позбавлення волі, роль татуювань і символів як маркерів належності. Механізми соціалізації в злочинному середовищі, способи передачі субкультурних норм молодому поколінню, вплив кримінальної субкультури на масову культуру та суспільну свідомість.

Змістовий модуль 3. Сучасні трансформації та протидія кримінальній субкультури.

Сучасні тенденції і виклики, пов'язані із поширенням кримінальної субкультури. Вплив глобалізації та цифровізації на злочинні практики (кіберзлочинність, онлайн-групи, медіа відображення злочинного світу). Сучасні стратегії профілактики, засоби ресоціалізації осіб, які перебували у сфері кримінальної субкультури, а також досвід державних і громадських ініціатив щодо запобігання її поширенню серед молоді та вразливих соціальних груп.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.	з.ф.	

		ф.		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Лекція 1	Тема 1. Поняття кримінальної субкультури: сутність, ознаки, відмінність від інших субкультур.	2	2	<i>тиждень 1</i>
Лекція 2	Тема 2. Історія виникнення кримінальних субкультур в Україні та світі.			<i>тиждень 2</i>
Практичне заняття 1	Тема 1-2. Перелік завдань: Усне індивідуальне опитування: Питання для розгляду 1. Поняття «субкультура»: підходи до визначення. 2. Основні ознаки субкультури. 3. Класифікація субкультур (за віком, інтересами, відношенням до суспільства тощо). 4. Відмінність між субкультурою та контркультурою. 5. Приклади субкультур у сучасній Україні. 6. Субкультура як фактор ідентичності та як джерело соціальної напруги. 2. Виконання практичних завдань до тем 1-2. <i>Запитання для підготовки розміщено на сторінці дисципліни «Кримінальна субкультура» СЕЗН Moodle</i> https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifieditingon=1	2		<i>тиждень 2</i>
Лекція 3	Тема 3 Соціальні та психологічні чинники формування злочинного середовища.	2		<i>тиждень 3</i>
Самостійна робота	Тема 1-3. Питання для розгляду 1. Визначити ключові соціальні чинники (бідність, безробіття, соціальна нерівність, деструктивне сімейне середовище, відсутність позитивних моделей поведінки). 2. Проаналізувати психологічні чинники (криза ідентичності, агресивність, потреба у груповій належності).	12		<i>тиждень 1-3</i>
Лекція 4	Тема 4. Класифікація кримінальних субкультур: традиційні, маргінальні, молодіжні.	2		<i>тиждень 4</i>
Практичне заняття 2	Теми 3-4. Соціальні та психологічні чинники формування злочинного середовища. Класифікація кримінальних субкультур: традиційні, маргінальні, молодіжні. Робота з кейсами: розгляд біографій відомих осіб злочинного світу (або художніх прикладів із фільмів/літератури) та виявлення чинників, які	2		<i>тиждень 4</i>

	<p>сприяли їхньому залученню у кримінальне середовище.</p> <p>Скласти таблицю «Традиційні - маргінальні - молодіжні кримінальні субкультури» (ознаки, приклади, особливості функціонування).</p> <p>Дослідити приклади молодіжних кримінальних субкультур (вуличні банди, «вуличні гонщики», неформальні об'єднання з кримінальними рисами, онлайн-угруповання).</p> <p>Аналіз соціологічних або журналістських матеріалів про молодіжні групи ризику.</p> <p>Колективна вправа: студенти в групах готують короткі презентації про конкретний тип субкультури та пояснюють, чому він належить до кримінальних.</p> <p>Міні-дискусія: «Чи може середовище стати сильнішим за індивідуальні риси особистості?»</p>			
Лекція 5	<p>Тема 5.</p> <p>Ієрархія у кримінальному середовищі («злочини в законі»)</p>	2		<i>тиждень 5</i>
Самостійна робота	<p>Теми 4-5.</p> <p>Питання для розгляду</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні рівні ієрархії: «злочини в законі», авторитети, «смотрящі», «рядові». 2. Функції та роль «злочинців у законі» в злочинного середовища. 3. Механізми підтримки дисципліни та контролю в злочинному середовищі. 4. Поняття «злочинські закони»: історичне походження, особливості та принципи. 	12		<i>тиждень 4-6</i>
Лекція 6	<p>Тема 6 Жаргон як мова кримінального середовища та елемент кримінальної субкультури.</p>	2	2	<i>тиждень 6</i>
Практичне заняття 3	<p>Тема 5-6.</p> <p>Перелік завдань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усне опитування. 2. Виконання практичних завдань до теми 3 з навчального посібника, розміщеного на сторінці дисципліни СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifieditingon=1 	2	2	<i>тиждень 6</i>
Лекція 7	<p>Тема 7.</p> <p>Символіка кримінальної субкультури: татування, знаки, жести.</p>	2		<i>тиждень 7</i>
Самостійна робота	<p>Теми 5-7.</p> <p>Поняття «злочинські закони»: історичне походження, особливості та принципи. Основні «неписані правила» кримінальної субкультури (заборони, «поняття»).</p>	12		<i>тиждень 5-7</i>
Лекція 8	<p>Тема 8. Цінності та «понятійна система»: ритуали, традиції та механізми «посвяти».</p>	2		<i>тиждень 7</i>

Практичне заняття 4	Теми 7-8. Перелік завдань: 1. Кримінальний жаргон як засіб комунікації Робота зі словником жаргону, аналіз значень. Практичне завдання: переклад «жаргонних» текстів на літературну мову. 2. Символіка та татуювання кримінального середовища. Розбір прикладів візуальних символів (фото, малюнки). Завдання: визначити соціальний статус особи за татуюванням.	2		<i>тиждень 8</i>
Лекція 9	Тема. 9 Кримінальна субкультура молоді: причини залучення та сучасні прояви.	2		<i>тиждень 9</i>
Самостійна робота	Тема 7-8. Поняття «злочинські закони»: історичне походження, особливості та принципи. Основні «неписані правила» кримінальної субкультури (заборони, «поняття»). Символіка та татуювання: семантика й ідентифікація. Жаргон як мова кримінального середовища. Ритуали, традиції та механізми «посвяти».	16		<i>тиждень 7-9</i>
Лекція 10	Тема. 9 Кримінальна субкультура молоді: причини залучення та сучасні прояви.	2		<i>тиждень 10</i>
Практичне заняття 5	Тема 9. Кримінальна субкультура молоді: причини залучення та сучасні прояви. Перелік завдань: 1. Поняття молодіжної кримінальної субкультури. 2. Символіка, жести, жаргон. 3. Ієрархія та внутрішні правила. 4. Обговорення особливостей розслідування злочинів, що вчиняються молодіжними угрупованнями. 5. Молодіжна кримінальна субкультура в інтернеті: від флешмобів до «руху смерті»	2		<i>тиждень 10</i>
Лекція 11	Тема 10. Кримінальна субкультура в місцях позбавлення волі.	2		<i>тиждень 11</i>
Самостійна робота	Тема. 10-11. Профілактика поширення кримінальної субкультури у закладах освіти та молодіжному середовищі.	12		<i>тиждень 9-11</i>
Лекція 12	Тема. 11 Вплив глобалізації та цифровізації на кримінальну субкультуру.	4		<i>тиждень 12</i>
Практичне заняття 6	Тема 11. Перелік завдань: 1. Усне індивідуальне опитування. 2. Виконання практичних завдань до теми 6 з навчального посібника, розміщеного на сторінці	2	2	<i>тиждень 12</i>

	дисципліни СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifieditingon=1			
Лекція 13	Тема 12. Пріоритетні напрями діяльності органів правопорядку та порядок їх взаємодії для протидії державі-агресору в умовах правового режиму воєнного стану та повоєнного відновлення	2		<i>тиждень 13</i>
Самостійна робота	Тема. 11-12. Питання для розгляду: Позитивні та негативні наслідки глобалізації для кримінальної субкультури.	12		<i>тиждень 11-13</i>
Лекція 14	Тема 11. Кримінальна субкультура в ЗМІ, музиці, кіно	2		<i>тиждень 14</i>
Практичне заняття 7	Тема 12. Кіберзлочинність і віртуальні кримінальні спільноти.	2		<i>тиждень 14</i>
Лекція 15	Тема 13 Протидія поширенню кримінальних субкультур: вітчизняний та зарубіжний досвід .	2		<i>тиждень 15</i>

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольн ого заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усьо го балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Поточний контроль				
Практичне заняття №1	Усне індивідуаль не опитування	<i>Запитання для підготовки розміщено на сторінці дисципліни «Кримінальна субкультура» СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifieditingon=1</i>	Робота на практичному занятті комплексно оцінюється викладачем. Критерії оцінювання та система накопичення балів з дисципліни детально розписані та розміщені на сторінці курсу в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifieditingon=1 Результат участі студента на практичних заняттях оцінюється окремо за індивідуальне опитування (захист доповідей) – 2 бали і виконання практичних завдань – 3 бали: 5 балів виставляються	5

			<p>студенту тоді, коли всі завдання виконані правильно, у відповідності до вимог. Здобувач володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал; вирішує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; вміє ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>4 бали - відповідь і завдання - повні, але з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Студент вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультації викладача</p> <p>3 бали - відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Студент може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими огріхами. Здатен на реакцію відповіді іншого студента, опрацювати матеріал самостійно.</p> <p>2 бали - відповідь і завдання відзначаються наявністю фрагментарності виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; контролює свою відповідь з декількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні</p>	
--	--	--	---	--

			<p>уявлення про роботу з науково-методичним джерелом, відсутні сформовані уміння та навички.</p> <p>1 бал - відповідь і завдання відзначаються високою фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Теоретичний зміст курсу засвоєно частково, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.</p> <p>Термін на виконання : зазначено безпосередньо на сторінці дисципліни</p>	
Практичне заняття №2	Тестування в Moodle на сторінці дисципліни https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1	<i>Запитання для підготовки розміщено на сторінці дисципліни «Кримінальна субкультура» СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1</i>	Кількість тестових питань - 20, обмеження в часі (на виконання відводиться 5 хвилин). Правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	10
Практичне заняття №3	Практичні: ситуаційні задачі	Відповіді на поставлені в задачах питання та їх обґрунтування оформлюються у документі формату та прикріплюються на сторінці дисципліни СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1 За навчальними матеріалами до теми 3.	Робота на практичному занятті комплексно оцінюється викладачем. Критерії оцінювання та система накопичення балів з дисципліни детально розписані та розміщені на сторінці курсу в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1 (деталізовано у практичному занятті № 1)	10
			Термін на виконання :	

			зазначено безпосередньо на сторінці дисципліни	
Практичне заняття №4	Практичні: ситуаційні задачі Теоретичні: Тестування в Moodle	Відповіді на поставлені в задачах питання та їх обґрунтування оформлюються у документі формату та прикріплюються на сторінці дисципліни СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1	Розв'язання ситуаційних задач – оцінюється від 0 до 10 балів Термін на виконання : зазначено безпосередньо на сторінці дисципліни Розв'язання тестових завдань -оцінюється від 0 до 5 балів Термін на виконання : зазначено безпосередньо на сторінці дисципліни	15
Практичне №5	Практичні: ситуаційні задачі Теоретичні: Тестування в Moodle	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються у документі формату та прикріплюються на сторінці дисципліни СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1	Розв'язання ситуаційних задач – оцінюється від 0 до 6 балів Термін на виконання : зазначено безпосередньо на сторінці дисципліни Розв'язання тестових завдань -оцінюється від 0 до 4 балів Термін на виконання : зазначено безпосередньо на сторінці дисципліни	10
Практичні заняття №6-7	Усне індивідуаль не опитування Тестування в Moodle	Виконання практичних завдань до теми 12 з навчального посібника, розміщеного на сторінці дисципліни СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1	Робота на практичному занятті комплексно оцінюється викладачем. (деталізовано у практичному занятті № 1) Критерії оцінювання та система накопичення балів з дисципліни детально розписані та розміщені на сторінці курсу в Moodle	10

			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1 Термін на виконання : зазначено безпосередньо на сторінці дисципліни	
Усього за поточний контроль	7			60
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання: передбачає відповіді на передбачає відповіді на 30 тестових питань (обмеження в часі 15 хвилин)	Питання для підготовки: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1	правильна відповідь оцінюється у 1 бал за одне тестове питання (max 30 балів)	30
	Практичне завдання	При самостійному вирішенні юридичної задачі (кейсу) здобувач ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння.	Самостійне вирішення однієї юридичної задачі (кейсу). (max 10 балів) Враховується правильність, точність і повнота відповіді. Критерії оцінювання розв'язання задачі (кейсу) розміщено на сторінці курсу в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17022&notifyeditingon=1	10
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Джужа, О. М., Колодяжний, М. Г. Кримінологія : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 352 с.
2. Подольний, С. І. Кримінальна субкультура: сутність, прояви, вплив на молодь. Одеса : Фенікс, 2010. 312 с.
3. Бандурка, О. М., Кальман, О. Г. Кримінологія : підручник. Харків : Право, 2021. 520 с.
4. Колодяжний, М. Г. Кримінологія : навч. посіб. Київ : Алерта, 2022. 368 с.
5. Наумов, А. В. Кримінальна субкультура в Україні: трансформація та вплив на суспільство. Київ : Наукова думка, 2023. 280 с.
6. Boiarov V. ., Larkin M. ., Dudorov O. ., Pyrozhkova Y. ., Legkykh K. . Interrogation of the victims during the investigation of crimes committed by youth extremist groups. *Amazonia Investiga* . 2020. № Volume 9. Issue 28. P. 281-287. (*Web of Science*).URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1322>.
7. Larkin M. ., Dudorov O. ., Pyrozhkova Y. ., Dudorova K. ., Biryukova A. . Investigation of crimes committed by members of youth informal groups. *Amazonia Investiga* . 2020. № Volume 9. Issue 29. P. 282-287. (*Web of Science*). URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1394>.
8. Пирожкова Ю. В., Верлос Н. В., Мельковський О. В. Організаційні та тактичні особливості проведення допиту підозрюваних при розслідуванні хуліганства, вчиненого футбольними вболівальниками. *Юридичний вісник*. 2022. № 5. С. 91-98. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v5_2022/10.pdf.
9. Верлос Н. В., Пирожкова Ю. В., Мельковський О. В. Особливості проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні хуліганства, вчиненого футбольними вболівальниками. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. № 5. С. 351-355. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/270944/266391>
10. Пирожкова Ю. В., Верлос Н. В., Мельковський О. В. Захист прав потерпілих під час розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи, учинених членами неформальних молодіжних об'єднань. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 5. С.825-830. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/10/APP_5_2024.pdf.
11. Верлос Н. В., Пирожкова Ю. В., Мельковський О. В. Деякі особливості оперативно-розшукового запобігання кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи, учинених членами неформальних молодіжних груп (об'єднань). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 3 (56). С. 208-211. URL: http://pjuv.nuoua.od.ua/v3_2024/38.pdf.
12. Верлос Н. В., Пирожкова Ю. В., Мельковський О. В. Слідова картина при розслідуванні злочинів, учинених членами молодіжних неформальних груп (об'єднань).

Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 9. С. 314-317. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2024/77.pdf.

13. Larkin M., Boiarov V., Pyrozhkova Y., Melkovskiy O., Loboda Y. Forensic-linguistic and religious expertise in the investigation of crimes committed by members of youth informal groups (associations) of extremist orientation. *Amazonia Investiga*. 2024. Volume 13. Issue74. P 381-391. (Web of Science). 2024. T. Volume 13. № Issue74. С. 381-391. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/issue/view/75>.

14. Hallsworth, S., Young, T. *Street Gangs, Migration and Culture*. London : Routledge, 2021. 240 p.

15. Decker, S. H., Pyrooz, D. C. *Gangs and Society: Alternative Perspectives*. 2nd ed. New York : New York University Press, 2022. 356 p

16. Ferrell, J., Hayward, K., Young, J. *Cultural Criminology Unleashed: 20 Years On*. London : SAGE Publications, 2024. 290 p.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України. Офіційні статистичні дані про злочинність та правопорушення. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Офіс Генерального прокурора України. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення, аналітика. URL: <https://gp.gov.ua>

3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>

4. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). *Щорічні огляди світових тенденцій злочинності, організованої злочинності та тюремної субкультури*. URL: <https://www.unodc.org>

5. Europol. *Аналітичні звіти про організовану злочинність і кримінальні мережі в Європі*. URL: <https://www.europol.europa.eu>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

✓ **Обов'язковість відвідування занять**

Відвідування всіх лекційних та практичних занять є **обов'язковим** для здобувачів вищої освіти. Систематичне відвідування занять розглядається як базова передумова успішного засвоєння навчального матеріалу та є складовою академічної дисципліни.

✓ **Активність здобувача під час заняття**

Якість участі здобувача у заняттях оцінюється за такими критеріями: виявлення зацікавленості, участь у дискусіях, аналіз правових ситуацій, виконання усних або письмових завдань у межах заняття. **Пасивна присутність на занятті не враховується як повноцінна участь** і може негативно вплинути на підсумкову оцінку за семестр.

✓ **Своєчасність виконання самостійної роботи**

Здобувачі зобов'язані виконувати завдання самостійної роботи у **встановлені строки**. Несвоєчасне подання завдань без поважних причин тягне за собою зниження оцінки. У разі об'єктивних обставин (хвороба, форс-мажор), здобувач має завчасно повідомити викладача та погодити нові строки.

✓ **Відпрацювання пропущених занять**

Пропущені заняття підлягають **обов'язковому відпрацюванню** у встановлений викладачем термін. Відпрацювання може здійснюватися у формі індивідуального усного опитування, письмової роботи, участі в додатковому практичному занятті або іншій формі, визначеній викладачем. Без відпрацювання пропущених занять здобувач не допускається до підсумкового контролю.

✓ **Обов'язковість особистої присутності на заліку/екзамені**

Особиста присутність здобувача вищої освіти на заліку або екзамені є **обов'язковою**. У разі неможливості з поважних причин (підтверджених належними документами)

з'явитися на залік або екзамен у встановлений день, здобувач зобов'язаний повідомити про це не пізніше ніж за добу до проведення форми контролю. За умови належного підтвердження причини відсутності, йому буде призначено індивідуальний день складання.

Не допускається:

- ✓ пропуск занять без поважних причин;
- ✓ запізнення на заняття;
- ✓ користування телефонами для спілкування під час лекційних та практичних занять;
- ✓ списування та академічна недоброчесність.

Політика академічної доброчесності

Відповідно до Закону України “Про освіту” академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, складання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна доброчесність здобувача вищої освіти полягає у:

1. **Самостійному виконанні навчальних завдань**, контрольних, тестових, індивідуальних, а також екзаменаційних і залікових випробувань без використання заборонених джерел, сторонньої допомоги або обману;
2. **Недопущенні плагіату** - умисного чи ненавмисного привласнення чужих ідей, текстів, досліджень, результатів без належного посилання на автора/джерело;
3. **Сумлінному дотриманні вимог навчальної дисципліни**, своєчасному та якісному виконанні завдань, виявленні поваги до праці викладача та до колективної роботи під час групових занять;
4. **Використанні лише достовірної інформації та перевірених джерел**, посиланні на наукові й нормативні матеріали коректним способом згідно з академічними стандартами;
5. **Недопущенні фальсифікації результатів навчання чи досліджень**, маніпулювання з даними або створення неправдивих результатів у письмових роботах;
6. **Утриманні від хабарництва, списування, змови під час оцінювання**, замовлення робіт у третіх осіб (академічного шахрайства) або надання допомоги іншим у таких діях;
7. **Повагою до інтелектуальної власності**, дотриманням авторських прав і академічних етичних норм у всіх формах навчальної діяльності;
8. **Готовністю відповідати за свої дії та визнавати допущені помилки**, сприяючи формуванню культури доброчесності в академічному середовищі.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання електронних пристроїв під час занять дозволяється виключно у навчальних цілях та з дозволу викладача.

Під час виконання заходів контролю використання електронних пристроїв заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Основною платформою для комунікації викладача зі здобувачами є Moodle.

Важливі повідомлення регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу.

Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

Неформальна та/або інформальна освіта

Неформальна та/або інформальна освіта не регламентована місцем, терміном або формою навчання, не передбачає отримання документів про освіту державного зразка. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством, а процедури їх визнання описуються відповідними нормативними документами ЗНУ (<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/12912/12915>).

Можуть бути визнані результати, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом

відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), виду навчальних занять, завданням самостійної роботи, індивідуальному завданню, які передбачені силабусом.

За наявності сертифікату (свідоцтва, програми тощо) про проходження онлайн-курсу, тренінгу, вебінару, курсу підвищення кваліфікації, стажування та ін. З тематики (однієї з тем змістового модуля) навчальної дисципліни залежно від кількості прослуханих годин (здобутих кредитів) здобувачу може нараховуватися до 14 годин. Дотичність тематики, відповідність досягнутих результатів навчання та кількість додаткових балів визначається викладачем. Документи, що підтверджують участь у відповідних заходах, мають бути подані викладачу до початку сесійного періоду.

Курси для неформальної та/або інформальної освіти доцільно обирати на таких платформах (можливості інших ресурсів узгоджуються з викладачем):

PROMETHEUS - найбільша українська платформа професійного розвитку, де ви знайдете онлайн-курси від найбільших роботодавців України та найкращих світових університетів, стипендіальні програми й усе, що може стати в пригоді, коли ви рухаєтеся вперед. <https://prometheus.org.ua/courses-catalog> (застосуйте фільтри - безкоштовно - просунутий рівень - з сертифікатом);

HELP - головна освітня програма Ради Європи для юристів. Її мета - навчання суддів, прокурорів та адвокатів, а також інших спеціалістів юридичних професій європейським стандартам у галузі прав людини: <https://help.elearning.ext.coe.int/local/edcatalog/pages/courses.php>

Викладач може рекомендувати окремі курси для неформального та/або інформального навчання (див. Moodle СЕЗН ЗНУ). Проте вітається самостійність та відповідальність здобувачів освіти у пошуках та виборі таких програм. Відповідно до нормативних документів ЗНУ, якщо перезарахуванню отриманих результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті підлягають окремі розділи чи теми, вид навчальних занять, самостійна робота, то вони не перевищують 14 годин. Обов'язковою умовою визнання результатів неформального та/або інформального навчання є відповідність цих результатів навчання рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: <http://surl.li/afeagu>.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої

освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА:

<http://library.znu.edu.ua>

Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Посилання для відновлення паролю:

<https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>